

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук,
професора Безпалової Ольги Ігорівни на дисертацію
Сукманової Олени Валеріївни «Публічне адміністрування
охорони права власності в Україні», подану на здобуття наукового
ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 -
адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне
право

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Належне правове регулювання власності служить орієнтиром для достатнього обсягу та справедливих меж використання права власності. Основною державно-громадською силою, що найчастіше втручається у право власності є поліція, що є фундаментальною складовою виконавчої гілки влади для забезпечення, захисту та охорони усіх прав осіб в суспільстві. Поліція є публічно-правовою версією державної потужності, яка уповноважена здійснювати охорону права власності.

Однак, повноваження поліції щодо захисту власності здебільшого реалізуються через обмеження, санкції та заборони щодо використання права власності, що відповідно породжує деякі суперечки з громадськістю. Українське суспільство нині не довіряє правоохоронним органам, намагається протистояти їм при здійсненні законних повноважень, що зумовлює неефективність охорони права власності.

Таким чином, для належного використання усіх правових інструментів при охороні права власності необхідно всебічно та комплексно дослідити усі аспекти публічного адміністрування

права власності в Україні, відповідно дисертаційне дослідження Сукманової Олени Валеріївни «Публічне адміністрування охорони права власності в Україні» є беззаперечно актуальним та своєчасним.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи, а також використанням сукупності різних методів наукового пізнання. Методологічною основою дисертації стали загальнофілософські, загальнонаукові, логічні та спеціально-юридичні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлюється системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту та юридичної форми. Загалом, комплексне поєднання зазначених методів дослідження стало запорукою успішного вирішення поставлених дисертанткою завдань.

Належний рівень вірогідності і наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу наукових, законодавчих та інформаційних джерел, зокрема, емпіричну основу дослідження становить статистичні дані акумульовані Альянсом прав власності, Державною службою статистики України, Міністерством юстиції України, інформація з Єдиного державного реєстру судових рішень, узагальнена практика адміністративної діяльності центральних органів виконавчої влади, органів юстиції та правоохоронних органів, публіцистичні, довідкові видання та статистичні матеріали, які стосуються охорони права власності. Вузькопрофільність дисертації визначила необхідність проведення соціологічного опитування 1580 респондентів з питань охорони права власності в Україні.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили авторці аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень публічного адміністрування охорони права власності в Україні. У результаті здійсненого дослідження вироблено новітню теорію публічного адміністрування охорони права власності, сформульовано низку наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем.

Насамперед, особливої уваги заслуговує те, що авторкою вперше сформовано поняття публічного адміністрування охорони права власності в Україні, засад та інструментарію адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері охорони права власності, які використовують суб'єкти публічної адміністрації для охорони права власності, а також положеннях адміністративного процесу і провадженням у справах про адміністративні правопорушення з метою захисту і відновлення порушеного права власності в судах.

Дисертанткою удосконалено зміст публічного адміністрування охорони права власності, як системи адміністративної і судової діяльності складовими якої є підзаконна правотворчість, адміністративно-сервісна, правореалізаційна (виконавча) і правоохоронна діяльність публічної адміністрації та судовий захисту

суб'єктів права власності в системі адміністративного судочинства, відновлення справедливості та відшкодування збитків потерпілим в процесі притягнення винних до адміністративної відповідальності за майнові проступки судами в провадженнях у справах про адміністративні правопорушення.

Досить вдало розкрито юридичну природу державної реєстрації права власності, як процесу легалізації права власності суб'єктами права власності з наданням охоронного документа на відповідне право власності, що здійснюється уповноваженими суб'єктами публічної адміністрації шляхом здійснення сукупності офіційних, правовстановлюючих, юридично значущих дій та закріплення їх у відповідному державному реєстрі, що дозволяє суб'єктам публічної адміністрації в подальшому здійснювати адміністративно-правову охорону такого права власності.

Наукову та практичну цінність має запропоноване авторкою удосконалення законодавства щодо охорони права власності в Україні шляхом внесення змін і доповнень до діючого законодавства з метою підвищення ефективності адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері охорони права власності в Україні шляхом захисту посилення захисту права власності санкціями норм адміністративного права, легалізації зброї у законслухняних громадян і юридичних осіб, більш чіткої деталізації і спеціалізації можливості втручання суб'єктів владних повноважень і у сферу господарювання, підвищення відповідальності правоохоронних органів за відновлення порушеного права власності.

Оцінка структури та змісту дисертації, її завершеності загальною.

Мета дисертаційної роботи полягала в тому, щоб на основі

аналізу сучасних досягнень юридичної науки, адміністративного законодавства, провести аналіз публічного адміністрування охорони права власності в Україні, а також запропонувати науково обґрунтовані пропозиції стосовно вдосконалення адміністративно-правових норм, які регулюють досліджувані відносини, загалом сформулювати теорію публічного адміністрування охорони права власності в Україні. Сформульовані відповідно до мети завдання дозволили дисертантці визначити особливості публічного адміністрування охорони права власності в Україні, виробити пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення обраної проблематики.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають вимогам МОН України.

Запропонована структура дисертації є логічною, відповідає концепту, який авторка дослідження заклала в його зміст. Робота характеризується системністю, послідовністю та логічністю викладення матеріалу, обґрунтованістю висновків та власної позиції, чіткістю формулювань, доступністю для сприйняття.

Значення дисертаційної роботи для науки і практики та можливі конкретні шляхи використання результатів дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що матеріали дослідження впроваджені та можуть бути використані у науково-дослідній сфері (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права), правотворчій сфері, правозастосовній діяльності (акти упровадження Міністерства юстиції України; Інституту права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України), навчальному процесі (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права) та правовиховній сфері.

Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій

дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад авторки в юридичну науку. Вдалиий і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Разом з тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1. Дисертація значно виграла б, якби результати дослідження були впровадженні у право виховну сферу щодо підвищення правової культури та правосвідомості як широкого загалу громадян, так і суб'єктів публічної адміністрації для покращення охорони права власності.

2. На с. 54 авторка вказує, що юридична природа права власності в адміністративному аспекті полягає у тому, що право власності виникає в результаті суспільних відносин між людьми, відображає інтереси власника, складається з тріади правоможностей власника. Однак, дана теза є такою, що в більшій мірі відображає юридичну природу права власності з позиції цивільного, а не адміністративного права.

3. Потребує додаткового пояснення теза здобувачки про те, що право колективної власності, з погляду необхідності охорони носять ознаки публічної власності (с. 75).

4. Недостатньо розкритим є принцип рівної міри адміністративно-правової охорони права власності для усіх форм

власності, запропонований авторкою на с. 104.

5. На с. 204-209 дисертації авторка аналізує правозахисний рівень здійснення публічного адміністрування охорони права власності. Потребує додаткового обґрунтування, чому цей рівень виділено окремо і чи не відноситься він до класичного правоохоронного рівня здійснення публічного адміністрування.

6. На с. 269 дисертації здобувачка вказує, що заключними засобами охорони права власності, що здійснюються органами юстиції, є проведення різноманітних анти рейдерських заходів. Чому ці адміністративні заходи органів юстиції є саме заключними засобами охорони права власності.

7. На с. 464 дисертаційної роботи одним із напрямків удосконалення законодавства є позиція про те, що необхідно здійснювати охорону права власності шляхом загального переконання та заохочення осіб до державної реєстрації. Однак, здобувачкою не розкрито яким практичним чином цей захід можна реалізувати.

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертанткою роботи.

Повнота висвітлення результатів дослідження.

Основні положення та результати дисертації відображені в одній одноосібній монографії, 23 наукових статтях, із них 6 – в іноземних виданнях, 11 тезах доповідей на науково-практичних конференціях та 14 публікаціях, що додатково відображають результати дослідження. Тобто, публікації здобувачки свідчать, що

дисертаційне дослідження здійснювалося системно та послідовно.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених МОН вимог.

Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження Сукманової Олени Валеріївни «Публічне адміністрування охорони права власності в Україні» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обгрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання.

Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обгрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а його авторка – Сукманова Олена Валеріївна заслуговує присудження наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

**доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції
Харківського національного університету
внутрішніх справ**

О. І. Безпадова